

NAPIERAĆ SIĘ (43) *vb impf*

napierać się (40), **napirać się** (3); *napirać się RejJóz, HistHel*; *napierać się* : *napirać się RejPos* (8:1).

się (38), *się* (5).

Oba a jasne, e pochylone.

inf *napierać się* (5). ◇ *praes 2 sg* *napiérasz się* (5). ◇ *3 sg* *napiérą się* (4). ◇ *1 pl* *napiéramy się* (1). ◇ *2 pl* *napiéracie się* (1). ◇ *3 pl* *napiérają się* (3). ◇ *praet 3 sg m* *napiérął się* (3). *f* *napierała się* (2). ◇ *1 pl m pers* *-smy się napiérali* (2). ◇ *3 pl m pers* *napiérali się* (3). ◇ *fut 3 sg n* *będzie się napierało* (1). ◇ *1 pl* *będziemy się napierać* (1). ◇ *imp 2 pl* *napiérajcie się* (2). ◇ *con 3 sg m* *by się napiérął* (2). *f* *by się napierała* (2). ◇ *3 pl m pers* *by się napiérali* (1). *subst* *by się napierały* (1). ◇ *part praes act* *napiérając się* (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Domagać się, nalegać; postulare Mącz, Cn; rogare Mącz; apposcere, deprecere, depostulare, efflagitare, pugnare, urgere Cn* (42) : *Impudenter rogare, et impudentissime postulare, Przedzięki fie nápierác. Mącz 329d; idźciełz gdzye fie nápieracie łámi wśzyłcy/ tylko dobytek wáłz áby zołtał wśzytek. BielKron 29v; bogáta źláchcianká, Dołyc miáła gdy wzięła od rodzicow łwoich Parę pektoralikow, á choć ieden krzyżyk [...] Dáley Boże zówáruy nápierác łię było. CiekPotr 29.*

napierać się kogo (3), *czego* (27): *Ten łukniey á ten bothow/ á trzeći kápturá/ Nápyera fie wołayác/ wnet táw w miełzku dzyurá. RejWiz 92; Bo dzyecyę [...] co ná oycu y ná máłce vyrzy/ tego fie też będye nápyerało y wtym łpofobiło. GliczKsiąż Ev; Zoná też byłá męczennicą przy drugich/ ále corká iż byłá cudná/ nápierał fie iey ieden pogánin. BielKron 142v, 109; OrzQuin A4v, Bv [2 r.]; Apołtołom łwym rołkazał áby fie tákich zwirzchności łtrzegli á nigdi nie nápierali. RejAp 77, 77 [2 r.]; poźrzy w kim pokłádałz nádzieię włpomożenia łwe^{go}/ y czego fie nápierałz od niego: gdyż to czego fie nápierałz zowie piłmo łmiećim/ błotem/ prochem przed oblicznołcią Páná tego/ á ktemu fie nápierałz w łim łrogiego wplécienia łwoie^{go} á łrudney łicźby łwoiey RejPos 316v, 317; kiedy mu to przyiaciele gánili iż fie to niepotrzebney rzeczy nápierał/ tedy im to dawał ná przykład RejZwierc 177; HistHel D; Piałtá fie nápierałz y ták to zdołbiećie/ łczełście z iego łotomłtwem ná płác [!] przywołdzićie. MycPrz I Bv, II D; CzechEp 142; łnádnie to otrzymác mogá cze^{go} łię nápierałz NiemObr 166; łkarKaz 121a. Cf *napierać się czego od kogo; Fraza*; »napierać się [kogo] do łiebie«.*

napierać się czego od kogo (7): *KromRozm I Bv*; *czemu zá to gárdłuiemy/ gdy fie od łnich Kielichá nápieramy? OrzList b3; BielKron 55v*; *iełli czego niełłufłznego á łprzećiwko woley iego będyemy fie nápierác od niego/ iż nas łewnie nie wyłłucha/ áni znyadyemy miłofierdzya iego. RejPos 213v, 300v, 316v, 317.*

napierać się o co (2): *ktoby v łádu łifty [...] łodeyźrźané vkazał: á łtronáby fie nápierałá y łprołłá [parte contendente et postulante JanStat 508] ná tákowé łifty o dowód: będye łch łowinien kłięgámi łádownémi źiemłkiémi dowiełć. SarnStat 327 [idem] 766.*

napierać się po łim [= od kogo] (1): *A łtoby wıęcey ło łas fie nápierał/ iuz to nie wedle łłowá łożego będye. WujJudConf 253.*

cum inf (4): *KromRozm I G3*; doglądać trzebá/ áby y bogátých oycow dzyatki w imyę Páńfkýe/ to yeft dármo nye nápyerály fie vczyć. *GliczKsiąż M6v*; teź y brátá z mácochy Karaná dał ściąg/ iz fie krolem być nápieráł *BielKron 123v, 58*.

Ze zdaniem dopełnieniowym [zaimek względný (4), aby, żeby] (6): Dał iey [*Kasandrze*] to Apollo iz przygody ludzkie znála. A gdy fie od niey nápieráł czego żądał/ niechciála tego vcźnić *BielKron 55v*; [*Wolscy pragną walki*] bo fie tego nápieráią czego fámi rozumieią iz nie damy *BielKron 109*; Począł fie iey [*winnice*] nápirác/ żeby mu ią przedał *HistHel D*; *SkarŻyw 310*; co było zákryto od oczu ich tego fię nápieráli *CzechEp 142*; *SkarKaz 121a*,

Fraza: »nie masz się czego barzo napierać« (2): nie małz fie czego bárzo nápirác/ y nie małz bárzo przecz w tym omyłnym łwiece nádzyeie pokládać. *RejPos 317, 34*.

Zwroty: »napierać się pilnie, usilnie« [*szyk zmienny*] (1:1): Krolowa Arágońka [...] nápierála fię pilnie [...] áby iego komorkę gdzie legał y gdzie fię modlił ogládała. *SkarŻyw 310*; *SkarKaz 121a*.

»napierać się precz« (1): Gdy Soliman [...] wołko łwe w koło położył/ byli náfzy w łtráchu niemáłym/ zwálzczá gdy fie pięćlet Vfarow nápieráli precz z miáltá/ ktorých prolił Bárkocz y Biłágradzanie/ áby tego nieczynili/ niemogli ich vprolić *BielKron 316*.

»do siebie [kogo] się napirać« = *chcieć kogo zabrać*: Bom po drugim [*dziecięciu*] ledwie żyw czom ie marnie łtracił. Czego by mnie ten was pan skarby nie żpłacił [!], A iefcze fie do fiebie drugiego napira *RejJóz N5v*.

Szeregi: »chcieć i napierać się« (1): Bo tak ieft skázona/ [...] náturá náfzá/ iz fię tego więcey chce/ y vłilnie nápiera/ o co zákazanie ma *SkarKaz 121a*.

»napierać się i prosić« (2): *SarnStat 327, 766 cf napierać się o co*.

2. Cisnąć się dokąd [do czego] (1) : [o grze w szachy] Sam fie Krol bárzo do kátá nápiera/ Bo nań Krolowa iuż bárzo náciera. *KochSz Cv*.

Synonimy: **1. domagać się, nalegać, żądać.**

Formacje współrdzenne cf PRZEĆ.

Cf NAPIERANIE